

KOGNITIV UDVIKLING

PÆDAGOGISK IDRÆT 0- 3ÅR

VIA
UNIVERSITY COLLEGE

KOGNITIV UDVIKLING

02

I EN IDRÆTSINSTITUTION CERTIFICERET AF DANMARKS IDRÆTSFORBUND OG VIA UNIVERSITY COLLEGE ARBEJDES DER MED PÆDAGOGISK IDRÆT, HVOR DER TAGES UDGANGSPUNKT I DE FIRE FOKUSPUNKTER. I DENNE PJECE BESKRIVES DET KOGNITIVE FOKUSPUNKT.

FOKUS PÅ DEN KOGNITIVE UDVIKLING

Vi bruger pædagogisk idræt til at udfordre og stimulere børnenes kognitive færdigheder: tænkning, problemløsning, hukommelse, orienteringsevne, regelforståelse, sprog, fantasi og kreativitet mm.

Som en del af den pædagogiske idræt har vi fokus på den kognitive udvikling hos børnene.

Det sker som led i arbejde med de fire fokusområder i pædagogisk idræt:

- Fysisk udvikling
- Psykisk udvikling
- Social udvikling
- Kognitiv udvikling

HVAD ER KOGNITIV UDVIKLING?

Øjnene knibes sammen og panden rynker. Koncentration. Man kan næsten høre det knage, når det lille barn tænker og prøver at forstå. Hvor er min plads i garderoben? Hvor skal hagesmækken hen, når jeg er færdig med at spise? Hvad var det for en mærkelig lyd? Der er mange, mange sammenhænge,

som det lille barn skal lære at forstå. Mange ting at huske og opgaver som det skal lære at løse. Begejstringen er ofte stor hos barnet, når noget lykkes eller det opdager en sammenhæng, som det ikke har forstået før. Kognition er et andet ord for tænkning og erkendelse. I bredere forstand dækker kognitiv udvikling over alle de erkendelsesmæssige læreprocesser, som barnet er engageret i: Sprog, talforståelse, farvekendskab, genkende former, huske og forstå daglige rutiner, at løse opgaver og problemer osv. I det hele taget at danne et sammenhængende billede af verden, at kunne gebærde sig i den og løse de opgaver og udfordringer, som livet byder på.

BARNETS EGNE KOGNITIVE LEGE

- Samle og sortere legegenstande
- Regne ud hvordan man får fat i ting, som er vanskeligt placeret
- Bygge huler, forhindringsbaner mm.
- Simple rollelege, fx lege dyr, bil, fly osv

KOGNITIV UDVIKLING OG PÆDAGOGISK IDRÆT

Udover at skabe rum og retningslinjer

"Hvor er min garderobeplads? Hvad farve er min jakke? Hvor skal hagesmækken hen, når den er beskidt? Jeg taler og jeg forstår. Jeg sætter mig ned i stopdans, når musikken stopper. Jeg genkender former og figurer. Jeg finder på nye spændende lege. Jeg bruger min fantasi."

for børnenes egne kognitive lege, laver vi mange organiserede idrætsaktiviteter med forskellige former for kognitive udfordringer. Selve det at genkende en aktivitet og vide, hvad man skal gøre, er en kognitiv udfordring for det lille barn. Derudover styrker forskellige idrætslege forskellige sider af barnets kognitive udvikling.

Opgave- og orienteringslege handler om at løse bestemte opgaver så som at hente bolde, finde ærteposer som de voksne har gemt eller hente de rigtige billeder til en billedlotteriplate. Fantasilege stimulerer barnets fantasi og kreativitet, fx gennem en fantasirejse til Afrika, hvor man skal bevæge sig som forskellige dyr. Remser og sanglege træner sprog og begrebsforståelse ved at børnene gør det, som de synger om: fx plukke æbler og pærer, være høj som et hus eller hoppe i hoppedans.

Ved at kombinere kognitive udfordringer med fysisk aktivitet kan idrætten bruges til at skabe meningsfyldte og motiverende læringsrum for barnet. Succesoplevelser i pædagogisk idræt kan styrke barnets selvtillid, nysgerrighed og motivation til at undersøge og løse opgaver i alle dele af livet.

KOGNITIVE IDRÆTSAKTIVITETER

Her er eksempler på nogle kognitive idrætslege.

Finde ringe og andre hente-bringe-lege

Hente-bringe-lege går ud på at samle genstande, som de voksne har spredt rundt i rummet: fx ringe, bolde eller ærteposer. Legene kan gøres sværere fx ved at genstandene gemmes eller placeres vanskelige steder, eller ved at man skal sortere dem efter farve.

Find raslægget og andre gemmelege

En af de voksne gemmer sig med et raslæg. De andre voksne går sammen med børnene og tæller til ti – "nu kommer vi!" Legen går ud på at finde den voksne ved at gå efter lyden fra raslægget. Når børnene kender legen godt, kan de skiftes til at være med til at gemme sig.

Vendespil og andre huskelege

Den ene halvdel af memorybrikkerne fordeles på gulvet. En voksen sidder med den anden halvdel af brikkerne. Børnene skal finde og hente de brikker, som den voksne viser dem.

Hvad er klokken hr. Løve? Og andre regellege

En voksen er løve og sidder ca. fem meter fra børnene med ryggen til. Børnene spørger: "Hvad er klokken hr. Løve?" Hvis løven

Tid til fordybelse

VIDEREUDDANNELSE OG KOMPETENCEUDVIKLING

svarer "tre skridt" skal man gå tre skridt imod løven osv. På et tidspunkt svarer løven "Klokken er spisetid!", og nu er det med at komme væk, inden man bliver fanget og får en kildetur.

Tryllekuffert og andre fantasilege

I den magiske kuffert gemmer sig spændende dyr. Børnene skiftes til at åbne kufferten. Når kufferten er blevet åbnet, bliver alle tryllet om til det dyr, som viser sig. Hvilket dyr mon ligger i kufferten nu?

Stopdans og andre lege med bevægelsesopgaver

Vi danser og har det sjovt. Når musikken stopper, sætter vi os alle ned på numsen. Når musikken starter igen, danser vi videre. Man kan gøre legen sværere ved at stille børnene nye opgaver, når musikken stopper: fx lægge sig på maven, hoppe på stedet, snurre rundt om sig selv, være forskellige dyr osv. Man kan også finde på nye måder at bevæge sig på til musikken: fx løbe, hoppe, kravle osv.

Andre lege med kognitive udfordringer

- Haleleg
- Vasketøj
- Fisker, fisker
- Kongens efterfølger
- Kims leg
- Bytteleg
- Andre idéer?

Prøv nogle af legene derhjemme.

Denne pjece er udarbejdet af personalet fra henholdsvis M-husets idrætsvuggestue og idrætsinstitutionen Blæksprutten og udgivet i samarbejde med VIA University College og DIF.

Hos Højskolen for Videreuddannelse og Kompetenceudvikling, VIA University College finder du diplomuddannelser og kurser, der kombinerer teori med praksis og klæder dig fagligt på til jobbet. Vi tilbyder skræddersyet efter- og videreuddannelse som supplement til vores faste udbud. Du finder os i hele Region Midtjylland. Læs mere på www.viauc.dk/videreuddannelse
